

01 **ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

Ζήτω η νέα αμερικανοκρατία

■ **ΤΟΥ Δημήτρη Γκάζη**

Χρειάστηκε να έρθουν τα δημοσιεύματα του αμερικανικού Τύπου για να δούμε, λίγο πιο καθαρά, όσα συμβαίνουν μπροστά στα μάτια μας. Η Wall Street Journal (WSJ) σκιαγραφεί τη δραστηριότητα της Αμερικανίδας πρέσβειρας που κινείται με έναν απολύτως τραμπικό τρόπο, ο οποίος περιλαμβάνει από κοσμικές εμφανίσεις έως επιχειρηματικές συμφωνίες, ενεργειακά deals, απευθείας πολιτικές παρεμβάσεις και μια μόνιμη επίδειξη της ιδιαίτερης πρόσβασής της στην εξουσία της Ουάσιγκτον. Αυτή είναι η πολιτική των ΗΠΑ στη «δεδομένη» σύμμαχο Ελλάδα, που μετατρέπεται σε κόμβο της πολιτικής τους στην περιοχή. Μπορεί να εξοργίζει η φράση που αποδίδει η WSJ στην πρέσβειρα, όμως είναι αποκαλυπτική της διαχρονικής αμερικανικής πολιτικής. Σε δείπνο στην Αθήνα, αναφερόμενη στις πολιτικές εξελίξεις στη Ρουμανία και την εκεί πτώση της κυβέρνησης, η Κίμπερλι Γκίλφοϊλ φέρεται να είπε στον υπουργό Ενέργειας Σταύρο Παπασταύρου ότι οι ΗΠΑ μπορούν να το

κάνουν «σε όποια χώρα θέλουν» και «μπορούν να το κάνουν κι εδώ». Ο δικηγόρος της αμφισβήτησε την περιγραφή του περιστατικού, ενώ κυβερνητικά στελέχη υποστήριξαν ότι δεν υπήρξε απειλή προς την Ελλάδα. Ακόμη κι αν δεχθούμε αυτή την εκδοχή, το ερώτημα παραμένει τεράστιο. Σε μια κανονική χώρα, μια τέτοια αναφορά από τον πρέσβη μιας ξένης δύναμης θα ήταν αρκετή για να ζητηθούν αμέσως επίσημες εξηγήσεις. Ενδεχομένως και περισσότερα. Εδώ, αντίθετα, είχαμε κυρίως προσπάθεια υποβάθμισης του θέματος. Και ενώ στις ΗΠΑ μέλη του Κογκρέσου ζητούν πλέον έρευνα για τη δραστηριότητα της ίδιας της πρέσβειρας, στην Αθήνα φαίνεται να θεωρείται περίπου ενοχλητική υπερβολή το να ζητά κανείς απαντήσεις. Ζήτω λοιπόν η νέα αμερικανοκρατία! Όχι βέβαια με τη μορφή ακριβώς της εποχής Πιουριφόι. Οι εποχές αλλάζουν, και μαζί τους αλλάζουν και οι τρόποι άσκησης ισχύος. Σήμερα δεν

χρειάζονται πάντα τελεσίγραφα. Υπάρχουν οι βάσεις, οι στρατηγικοί διάλογοι, οι ενεργειακοί διάδρομοι, τα λιμάνια, τα καλώδια, τα LNG, οι επενδύσεις, τα επιχειρηματικά δίκτυα. Και υπάρχει μια εγχώρια πολιτική τάξη που παρουσιάζει σχεδόν κάθε αμερικανική (προσφάτως και ισραηλινή) επιδίωξη ως αυτονόητο ελληνικό συμφέρον.

Από τη διπλωματία στις μίζνες

Τα δημοσιεύματα αποκτούν μεγαλύτερη σημασία ακριβώς επειδή δεν αφορούν μόνο το ύφος της Κ. Γκίλφοϊλ. Η ενεργειακή πολιτική βρίσκεται στον πυρήνα της αμερικανικής στρατηγικής στην περιοχή. Η ίδια η πρέσβειρα έχει παρουσιάσει την Ελλάδα ως «ενεργειακή πύλη» της Ευρώπης, συνδέοντας ευθέως το αμερικανικό LNG, τις υποδομές της Ανατολικής Μεσογείου και την εθνική ασφάλεια. Ο λεγόμενος Κάθετος Διάδρομος σχεδιάζεται ώστε φυσικό αέριο που φτάνει στην Ελλάδα να κατευθύνεται μέσω Βουλγαρίας και Ρουμανίας προς Μολδαβία και Ουκρανία, με τις

ίδιες τις ΗΠΑ να δηλώνουν επίσημα ότι είναι έτοιμες να διευκολύνουν την τροφοδοσία του με αμερικανικό LNG. Παρά τις αντιθέσεις και τους ανταγωνισμούς, η επιλογή της Ελλάδας ως κόμβου των αμερικανικών συμφερόντων μοιάζει να έχει βάθος, όπως έδειξε και η σχετική προσπάθεια του (προερχόμενου από τους Δημοκρατικούς) πρώην πρέσβη, Τζ. Πάιατ, ο οποίος σε δημοσίευσμά του στο X προσπάθησε να μειώσει τη σημασία των «διαρροών της WSJ» αναφέροντας μεταξύ άλλων: «Ας μην χάνουμε από τα μάτια μας τα οφέλη που έχουν προκύψει για την Ελλάδα και τις ΗΠΑ από τη στενότερη ενεργειακή μας συνεργασία, σε ζητήματα που εκτείνονται από το LNG και την απολιγνιτοποίηση, μέχρι την αποθήκευση ενέργειας σε μπαταρίες και τις περιφερειακές διασυνδέσεις». Δεν είναι όμως μόνο ο κάθετος άξονας. Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκεται και ο σχεδιασμός για τον άξονα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ-ΗΠΑ. Το σχήμα 3+1 έχει αναβαθμίσει την ενέργεια και

τις κρίσιμες υποδομές σε κεντρικό γεωπολιτικό πεδίο, ενώ το Great Sea Interconnector εντάσσει την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας, Κύπρου και μελλοντικά Ισραήλ σε αυτήν την ευρύτερη αρχιτεκτονική. Και όλα αυτά συμβαίνουν ενώ παραμένουν ανοιχτά τα ελληνοτουρκικά, η επιδίωξη της Τουρκίας να καταστεί επικυρίαρχος στην Ανατολική Μεσόγειο, ζητώντας να έχει λόγο για κάθε ενέργεια στην περιοχή που θεωρεί «γαλάζια πατρίδα», αλλά και το ερώτημα ποια ακριβώς θέση επιφυλάσσουν οι αμερικανικοί σχεδιασμοί για την Ελλάδα και ποια για την Τουρκία. Σε αυτό το σκηνικό φτάνει στην Αθήνα στις 6-7 Οκτωβρίου ο Μάρκο Ρούμπιο για τον νέο γύρο του Στρατηγικού Διαλόγου ΗΠΑ-Ελλάδας, με άμυνα, ενέργεια και περιφερειακή ασφάλεια στην κορυφή της ατζέντας.

Μίζνες αντί εξωτερικής πολιτικής

Και αν αυτή είναι η αμερικανική στρατηγική για την Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή, το ερώ-

Γκριζάρισμα της κυριαρχίας

Μετ' εμποδίων πόντιση του καλωδίου Ελλάδας-Κύπρου...

■ **ΤΟΥ Χάρη Μαντινιώτη**

Το καλώδιο ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας-Κύπρου (και Ισραήλ) παραμένει στα χαρτιά παρά τη σημασία που αποδίδουν σε αυτό ισχυροί παίκτες, ενώ γύρω του πυκνώνουν οι πολιτικές και γεωπολιτικές πιέσεις. Η γαλλική Meridiam μπήκε τον Αύγουστο ως πλειοψηφικός μέτοχος στον φορέα του έργου, και συμφωνήθηκαν νέες έρευνες βυθού, τοποθετούμενες χρονικά τον Οκτώβριο ή Νοέμβριο του 2026. Η αντίστοιχη NAVTEX από την Ελλάδα, όμως, δεν έχει ακόμη εκδοθεί. Η προϊστορία του έργου μάς δείχνει τι διακυβεύεται. Το καλοκαίρι του 2024, στα ανοιχτά της Κάσου (στα όρια των 6 ν.μ. των ελληνικών χωρικών υδάτων) τουρκικά πολεμικά πλοία εμφανίστηκαν στην περιοχή όπου ερευνούσε το Ievoli Relume. Οι εργασίες διακόπηκαν και η Άγκυρα έστειλε το μήνυμα ότι διεκδικεί λόγο για κάθε δραστηριότητα στην Ανατολική Μεσόγειο. Τώρα δηλώνει πως δεν θα επιτρέψει έρευνες ή εργασίες χωρίς τη

δική της έγκριση. Η Αθήνα απαντά ότι η NAVTEX ενημερώνει, αλλά δεν ζητά άδεια. Το γκριζάρισμα, όμως, συντελείται ήδη πάνω στο πεδίο.

Το έργο συνδέει την Κύπρο (και σε δεύτερο χρόνο το Ισραήλ) με το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό δίκτυο, και εντάσσεται στον ανταγωνισμό για τις ενεργειακές οδεύσεις της Ανατολικής Μεσογείου (με έντονο ενδιαφέρον των ΗΠΑ και του Ισραήλ), και με τη Γαλλία να αναλαμβάνει αυξημένο ρόλο. Την ίδια ώρα, η Λευκωσία είχε στο παρελθόν αμφισβητήσει το κόστος και τη βιωσιμότητα, συνδέοντας την οικονομική της συμμετοχή σε αυτό με την παροχή εγγυήσεων ασφαλείας από τα εμπλεκόμενα μέρη. Η «στρατηγική σημασία» δεν λύνει τις διαφωνίες για το ποιος πληρώνει, ποιος αποφασίζει και ποιος αναλαμβάνει το ρίσκο...

Οι κυβερνητικοί λαοί

Είναι αβέβαιο αν η Τουρκία θα κάνει ή όχι πράξη τις απειλές της επί του πεδίου. Αν δηλαδή θα δράσει προληπτικά αναπτύ-

σσοντας ναυτικές δυνάμεις, ή θα περιμένει να απαντήσει σε πιθανές κινήσεις Ελλάδας-Γαλλίας. Δεν γνωρίζουμε την πιθανή αντίδραση άλλων δυνάμεων, κυρίως του Ισραήλ (που ποντάρει στην όξυνση με την Τουρκία) και των ΗΠΑ (που καλούν όλες τις πλευρές σε αυτοσυγκράτηση). Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και το «καλό σενάριο», όπως το περιγράφουν τα δημοσιεύματα, έχει μια σκοτεινή πλευρά: Η Ελλάδα εκδίδει την NAVTEX, αλλά η γαλλική εταιρεία ενημερώνει την Άγκυρα (ικανοποιώντας εν μέρει τις τουρκικές απαιτήσεις), τουρκικό σκάφος παρακολουθεί τις εργασίες και η Τουρκία καταγράφει τις αξιώσεις της επί του πεδίου. Η έρευνα μπορεί να ολοκληρωθεί, όμως η εικόνα που παγιώνεται είναι εκείνη της συνδιαχείρισης. Η τουρκική παρουσία εμφανίζεται ως περίπου αυτονόητη, σαν να έχει λόγο και δικαιοδοσία στην περιοχή. Έτσι το γκριζάρισμα βαφτίζεται θετική εξέλιξη.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, οι δηλώσεις του Άγγελου Συρίγου, πως «η Ελλάδα έκανε

δύο φορές πίσω», λειτουργούν ως προετοιμασία της κοινής γνώμης. Ο βουλευτής της Ν.Δ. αναγνωρίζει τις «υποχωρήσεις» (ως... επιστημονική άποψη), αλλά προβλέπει ότι το καλώδιο θα ποντιστεί σύντομα, επικαλούμενος τα επτά καλώδια που πέρασαν παλαιότερα χωρίς πρόβλημα. Ο πατριωτικός μανδύας δεν κρύβει την αντίφαση. Μια υποχώρηση παρουσιάζεται ως αναπόφευκτη προσαρμογή στη νέα κατάσταση που θέλει την Τουρκία παρούσα, να ορίζει τα περιθώρια άσκησης της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων μας.

Ο πόλεμος ως μηχανισμός υποχωρήσεων

Η φινλανδοποίηση παρουσιάζεται ως μονόδρομος, με τη σταδιακή προσαρμογή της ελληνικής πολιτικής στα όρια που οι τουρκικές αιτιάσεις επιβάλλουν. Δεν χρειάζεται να υπογράψεις μια υποχώρηση: αρκεί να αρχίσεις να αυτοπεριορίζεσαι για να αποφύγεις την κρίση ή την πολεμική σύγκρουση. Κάθε φορά που η Άγκυρα απειλεί, η «αυτοσυγκράτηση»